

En framtidskommission för Svenska kyrkan

Tanken på en framtidskommission, med uppgift att tänka nytt kring kyrkan och hennes uppgift samt dagens och morgondagens samhälle, är på frammarsch. SPT har vid flera tillfällen fört fram denna tanke (senast i SPT nr 12/2012). Saken har också motionsvägen varit uppe i kyrkomötet men avvisats. Nu tar glädjande nog *Kyrkans Tidning* upp tanken (nr 11/2013) och menar att det är tid att »tillsätta en kyrkans framtidskommission».

I sin blogg den 14 mars (blogg.svenskakyrkan.se/arkebiskopen/) välkomnar ärkebiskopen förslaget med att säga att »Kyrkans Tidning har öppnat en fråga som nu behöver konkretiseras». Samtidigt konstaterar han att »det finns få långsiktiga, brett sammansatta gemenskaper, som ansvarsfullt funderar över Svenska kyrkans framtid». Ärkebiskopen ställer också den viktiga och avgörande frågan: »Hur skapar man en legitim, brett sammansatt och kompetent framtidskommission?»

Sammansättningen hänger naturligtvis ihop med de frågor man vill att kommissionen ska syssla med. Vad som är ofrånkomligt att behandla är hur vi tror att framtiden kommer att gestalta sig. Här finns mycket arbete som redan är gjort. På kyrkokansliet finns prognoser fram till 2019 på medlemsutveckling, dop- och konfirmationsfrekvens, inte bara för riket som helhet utan ända ner på församlingsnivå. Det man ser i dessa prognoser är att de nedåtgående siffror vi vant oss vid kommer att sjunka ytterligare. 2019 räknar man med att omkring 60 procent av befolkningen kommer att vara medlemmar, omkring 33 procent av de födda barnen blir döpta och konfirmationsfrekvensen kommer att vara under 20 procent.

Till detta kommer andra förändringar. Begravningsväsendet håller på omvandlas till stora enheter. Förmodligen blir det en gemensam begravningsavgift för hela riket. Då och då hörs antydningar om att skatteverket inte hur länge som helst är berett att ta in medlemsavgifterna för trossamfunden i riket. Skulle det bli så att samfunden själva per inbetalningskort måste ta in kyrkoavgiften, kan man räkna med att fler utträder ur Svenska kyrkan, aktivt genom anmälan eller mer passivt genom att sluta betala kyrkoavgiften.

Man kan lära mycket om framtiden av den forskning kring kyrkans roll i det postmoderna samhället som kontinuerligt sker vid universiteten. Ett utmärkt exempel är den nyligen utgivna undersökningen av kyrkans misslyckande att ersätta skolans kristendomsundervisning, när denna försvann på 1960-talet. Boken *Den sorglöst försumliga kyrkan* är skriven av två religionsvetare vid Umeå universitet (anmäld i SPT nr 2/2013).

Till analysen hör reflektionen kring den ökande mångfalden. Etniskt är det svenska samhället idag ett mångfaldspräglat samhälle. Så blir det än mer i framtiden. Grupper av människor från vitt skilda delar av världen bosätter sig främst i de stora städerna. Redan nu märks detta på gudstjänstdeltagandet i städernas förorter. Mångfalden är inte bara etnisk utan även religiös. Det man kanske mest uppmärksammar är att det i Sverige numera finns en växande muslimsk närvaro. Men även bland kyrkor och kristna samfund ökar mångfalden. Idag finns ett antal ortodoxa kyrkor etablerade men även olika karismatiska grupper. Ett exempel bland många är

församlingen Hillsong i Stockholm, som varje söndag samlar ca 1 000 personer i sina gudstjänster.

Mångfalden finns även inom Svenska kyrkan. Väckelserörelserna inom kyrkan – de må kallas högkyrkliga, lågkyrkliga, gammalkyrkliga eller karismatiska – finns kvar, även om kyrkoetablissemang motarbetar dem. Flera av dem är idérörelser, som mer eller mindre framgångsrikt arbetar med att gestalta de idéer man står för, och som faktiskt har »funderat ansvarsfullt över Svenska kyrkas framtid» i flera generationer. Vill man ha en brett sammansatt kommission går det inte att bortse från dessa andliga rörelser med rötter i olika förnyelseströmningar. Särskilt viktigt är det att få med de traditionalistiska och kyrkokritiska grupperna, eftersom dessa oftast sett svagheterna i den etablerade kyrkligheten. De har också tvingats forma sina tankar i hård motvind, till skillnad från dem som aldrig behövt bekymra sig om kvaliteten på sina argument, i trygg förvisning om att de ändå har röstmajoritet i beslutande organ. Det är därför kyrkomötet inte duger som framtidskommission.

Viktigast av allt är dock att framtidskommissionens huvudärende blir mission. Påven brukar ibland peka på vikten av att reevangelisera Europa. För vår svenska del handlar det om en satsning på det som förr kallades *inre mission*, att ta fram riktlinjer för arbetet med att nå de grupper som står främmande för kristen tro och kristet liv. Eller vi kanske först tillsammans måste samtala och reflektera kring vad mission innebär och betyder, medan formulerandet av riktlinjer hör hemma i ett senare skede. Vad är det som är kyrkans ärende till vårt folk i dagens postmoderna samhälle? Hur hjälper vi människor till omvändelse och tro, till bön och gudstjänst?

Analys, mångfald och mission – med dessa tre begrepp vill SPT peka på de stora uppgifterna för en framtidskommission. Behovet av en sådan kommission bara växer. Det skulle vara en avslutning med framtidsperspektiv om ärkebiskopen redan i höst, innan han avgår nästa år, samlade en brett sammansatt grupp för att samtala om denna framtidskommission.

Församlingsinstruktion ifrågasatt

I januari detta år avgjorde Lunds domkapitel ett ärende, där en av stiftets präster förrättat ett dop i en annan församling, tillhörande Växjö stift, vars småländske kyrkoherde anmälde att den tillresande prästen inte följt den doppastoral som gällde i församlingen. Domkapitlet avvisar anklagelsen (även om man kritiserar prästen för att hans kontakter med kyrkoherden var bristfälliga) och gör det med ett resonemang av mer principiell natur. Man skriver: »Beträffande eventuell tillämpning av X församlings doppastoral och/eller regionalt antagen Codex ethicus för Växjö stift finner domkapitlet att inget av dokumenten har karaktären av juridiskt bindande föreskrifter».

Det domkapitlet här säger är att en församlings- eller stiftsgemensam doppastoral inte är bindande, i varje fall inte för präster som kommer utifrån (och förmodligen då inget annat avsnitt av församlingsinstruktionen heller). Då måste man naturligtvis ställa frågan om vilket värde en församlingsinstruktion egentligen har. Enligt kyrkoordningen är den inte bara en

privat arbetsbeskrivning eller vision för präster och anställda – den har en viktig roll i biskopens och domkapitlets tillsyn över en församling. Men när en präst från ett angränsande stift eller församling har en förrättning i en annan församling är det som står i doppastoralen tydligen inte alls förpliktigande.

I kyrkoordningen står att församlingsinstruktionen ska innehålla »ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift». Den fråga domkapitlets dom väcker är denna: vem är skyldig att följa det pastorala program som beskrivs i församlingsinstruktionen? Är det församlingens medlemmar, eller kyrkorådet, eller församlingens präster? Om ingen är skyldig att följa församlingsinstruktionen, varför ska man då ha en sådan?